

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Conciones R.P. Ludovici Bourdaloue è Societate Jesu

Habitaë per Adventum Coram Christianissimo Rege Ludovico XIV.

Bourdaloue, Louis

Augustae Vindel. & Dilingae, 1716

VD18 80038840

In Dominicâ III. Adventûs: De Severitate Evangelicâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68973)

IN
DOMINICA
TERTIA
ADVENTUS
CONCIO.

De severitate Evangelica.

Ego vox clamantis in deserto : dirigite viam
Domini. *Joan. 1.*

REX CHRISTIANISSIME ,

NILLA Domini via , ex vulgari,
qui & proprius est , patrum o-
mnium sensu , arcta est , haud
dubiè , salutis via ; primusque
Joannes Baptista , ut Christi præcursor , mis-
sus eo consilio est , eandem ut monstra-
ret humanis pararet in cordibus , ex-
plana-

planaret, dirigerétque potissimum non, dilatam, ad sanctissimas illas leges, quas præscripsit, dum ad eam ineundam mortales omnes invitat; *dirigite viam Domini: rectas facite semitas ejus.* Arctâ via, eâque unica, qua patere nobis potest aditus ad Cælum, *arctâ via est, qua ducit ad vitam.* A primigeniâ quippe noxâ, inquit Hieronymus, alia nulla est ad DEUM via, quàm voluntaria sui ipsius vexatio. Verùm, quæ fatalis est ac misera sortis conditio; in quam sumus per peccatum coniecti, quot viam illam ignorant, nec satis discernunt? quot, in ijs etiam, qui eam inquirunt, & deprehendisse putant, aberrant in eâ nihilominus; & sempiternum tandem ad exitium præcipites ruunt? & verò scriptura docet, *viam quandam esse, qua videtur homini recta, cujus novissima ducunt ad mortem.*

Matth. 7.

Proverb. 16.

Agite, Auditores Christiani, & à periculoso illo errore dum vos remove studeo, dum veram Christianæ severitatis formam animis vestris subjicio, attendite. Neque aliud nobis sumentum exemplar, quàm sanctissimus Christi præcursor. Ac quoniam lux, tenebrarum contentione, splendidior apparet, veram Joannis severitatem cum ponamus cum falsâ illâ & simulatâ
Pha-

Pharisæorum severitate, in quam Christus toties in Evangelio, tamque aperte est infectus. Quis vitæ rationem est sequutus austeriorem, quam divinus ille Præcursor? quis fuit magis severis moribus? at enim in illâ ipsâ severitate, quod est notatu dignum, egregius semper fuit propriæ utilitatis contemptor; fuit summâ animi demissione; fuit summâ charitate præditus. Egregium fuisse dixi propriæ utilitatis contemptorem; per eum quippe unum stat quin Messias habeatur totâ Judæâ. Adjunt Levitæ & Sacerdotes legati à sinagogâ, qui honorem illum, ultro deferant. Verùm haud se præstringi finens tam augustæ tamque excellæ dignitatis fulgore, non se modò messiam expectatum, sed & prophetam esse præcisè negat. *Elias es tu? non sum. Propheta es tu? non sum.* Fuisse dixi summa animi demissione: oblatum quippe honorem non solum non admittit ille, verùm etiam, qui in vilissimis Christo serviat ministerijs, indignum se se profiteretur. *Cujus non sum dignus ut solvam corrigiam calceamenti ejus.* Addidi charitatem in eo summam tenuisse. Si durus est, durus est sibi uni. De reliquo zeli sui vim & ardorem ita exprimit, ut ad informandum ad pietatem, ad permovendos, Christoque

Joan. 1.

Act. 17.

lucris

lucrificandos populares suos, quantus est, dirigatur. *Ego vobis clamantis: dirigite viam Domini.* En quod severitatem appello verè Evangelicam. En quod Phariseis deerat, deestque hodie

tot aliis, ad quos, ut Hieronimus exprobrat, impostorum illorum vitia, fatali quadam sunt hæreditate transmissa.

Væ vobis ad quos Phariseorum vitia transferunt. Pietatem præferabant illi admodum rigidam. Unde illa autem? ex

quæstûs videlicet & turpis compendii studio. *Væ vobis* aiebat Christus eisdem

objurgans, *qui comeditis domos viduarum orationes longas orantes.* Ex arcanâ quadam superbiâ.

Væ vobis qui amatis primos recubitus in cœnis, & primas Cathedras in Synagogis. Ex immisericordi in

alios asperitate. *Væ vobis qui alligatis onera gravia & importabilia, & in fratrum humeros ea imponitis.*

Ex his eruamus, Auditores, tres regulas ad Christianam severitatem ex veritate æstimandam, colligamûsque, poni eam oportere in propriæ utilitatis contemptu; in sincera animi demissione; in

patientia ac tenerâ adversus proximum charitate. Quæ tria, totidem erunt hodiernæ concionis capita. Dicat aliquis,

haud satis convenire in aulicos homines tale argumentum. Ego contra sic statuo,

R. P. Bourd. Adver. D d in

Matth. 23.

Ibid.

in eos ipsos convenire vel maximè. Una quippe eadèmq̃ aulicis pariter ac ceteris mortalibus insistenda est arcta ad salutem via. Et, an alibi magis, quàm in aulâ, arctam illam viam ingressis, cavendus est propriæ utilitatis amor, superbia, similitates, odia, livor, & alia generis ejusdem vitia, quæ humanum peccatus infici solet, & in peccatis obfirmari. Si non persuasero, docuero certè. Si severitatem non amplectentur aulici, formam illius aliquam saltem intuebuntur. Atque ut paucissimis doctrina proficit quam trado, satis hoc mihi. DEO utique gloriosum fuerit, etiam in aulâ invenire, vel potius veros adoratores efficere.

Ave Maria.

PARS. I.

Rom. 2.

Luc. 14.

A Resecandâ propriæ utilitatis immeritata cupiditate, ordiendâ illa est humani *Cordis circumcisio*, quæ à Paulo Apostolo commendatur, & sine qua arctam illam salutis viam inire nemini licet. *Omnis ex vobis, inquit Christus, qui non renunciat omnibus quæ possidet, multoq̃ iis magis quæ non possidet, nec possidere fas est, quàm contra justitiæ ac divinæ providentiæ leges, non potest meus esse discipulus.* En primum Christi doctrinæ moralis caput, quod, quamvis post-

postremus sit Evangelicæ perfectionis gradus, hominem tamen attollit supra id omne quod est inferius DEO; perficitque in eo reipsa, ac verè quod profana Philosophia in perfectissimis, & studiosissimis suis sectatoribus tantùm adumbravit. Ex quo istud efficitur, hominem Christianum, quamcumque tandem sanctitatis formam sibi proponat, severitatem illam, quæ, Evangelicæ legis propria est, perinde adipisci, prout comoda sua propriasque negligit utilitates; qua notâ ac veluti tesserâ discipulos Christus suos secerni ab aliis & dignosci voluit.

Nam ut illud omne Christianæ severitatis mysterium evolvam apud vos, attendite, quæso, Auditores, ad singula quæ sum dicturus: depellent illa errores totidem quibus ne occupentur animi vestri, haud abs re fortasse metuiam. Si metienda est normâ aliquâ Christiana severitas, non difficultate rerum, quas homines aut suspiciunt, aut perferre parati sint; non splendidâ quadam vitæ rigidioris specie, non studio quodam reformationis morum, quod præferre amant in circulis; non voluntario etiam utilitatum quarundam neglectu; quoniam ea omnia, si restrictè sumas, stare possunt, & stant reipsa quotidie,

tidie, cum solutissimis moribus, ne dum
 in iis posita sit disciplina illa severior,
 quam amplecti nos Christus jubet. Quæ
 nam est igitur certa, minimè fallax
 Christianæ severitatis nota? iterum dico,
 utilitatum suarum generalis, absoluta,
 sinceraque contemptio. Quæ ter gemi-
 næ dotes tam raræ sunt, quàm magno
 æstimandæ. Ex quibus cognoscere licet,
 utrum ii re ipsa, DEO iudice, simus,
 qui videri hominibus, injustè fortassis,
 gloriamur. Attentione vestrà omni di-
 gnum istud est; quapropter videte, quæ-
 so, ne quid vobis pereat ex tam utili
 concionis argumento.

Sic est, Auditores, neque ex difficul-
 tate rerum, neque ex animi excellentia,
 quam in iis aut suscipiendis, aut perpe-
 tiendis ostendimus, vera severitas dig-
 nosci debet à falsâ. Cujus sententiæ
 aperta probatio est. Nam ut optimè
 Chrysostomus, nihil naturæ tam est as-
 cerbum atque asperum, quod tolerabi-
 le non fiat, imò facilè ac jucundum,
 ubi spes aliqua affulget utilitatis; eaque
 cum instigat ad agendum? vim non
 modò nobis non inferimus, dum omit-
 timus utilitatem illam, dum pravæ cu-
 piditati obluetamur, & in angustum
 concludimus, ut vim nobis simus potius
 illaturi maximam, si utilitatem illam
 omit-

omittere, si nosmetipsos concludere in angustum non libeat. Eadem videlicet nobis largimur, quæis fraudamus nosmetipsi. Cupiditatem comprimimus, alterius ductum sequuturi. Laborandum quidem nonnihil, sed vitioso sui ipsius amori non est is injucundus labor, imò facit idem ille amor ut grave jugi onus portemus, in eoque ipso se amat. Evangelicæ autem severitati materia esse nequit id in quo amat se impensè atque oblectat vitiosus ille sui ipsius amor. Et verò quis dicat avari hominis, qui ut congerat opes, enecat, se ipsum, austeram vitam esse ex Evangelii præscripto? quis dicat, aulici hominis servitutem, qui rem ut faciat, nihil non laboris exorbitet atque molestiæ, numerandam esse in Christianæ abnegationis exercitiis, unde tam ampla iustis enascitur meritum seges? quin potius quo minus, eâ mente atque consilio, sibi indulget, eò creditur sui amantior, ab eoque sui odio, quod Christus imperat, magis est remotus. Quam obrem? quia propriæ utilitatis studium, cui miserè famulatur, aliud uihil est, quàm inordinatus sui ipsius amor, qui dies ipsum noctésque excruciat. Vera igitur ipsius abnegatio fuerit (de mundano homine loquor) ita non pati, renunciare huic utilitati, cujus

causâ ceteris omnibus nuntium remittit. Hoc enim opus, hic labor est, quem ut subeat nunquam impetraverit à seipso. Quoniam ex Ambrosii sententiâ si se is in angustum concludit, non in arctâ illa ac salutari viâ quam monstravit Christus Servator, sed per cæcitatem maximè deplorandam, *in spatiosa illa via quæ ducit ad perditionem.* Amplius dico, atque hoc loco attentos vos velim. Mores recti extrinsecus & ad austeriorem exacti disciplinam, si soli spectentur, certum non sunt Christianæ severitatis, quam inquirimus, argumentum. In promptu causa est; quia sub extrema illa vitæ rigidioris specie, latere potest arcanus utilitatis cujusdam amor, in quo se oblectent homines subdoli. Cujusnam utilitatis amor, dicat aliquis? ille ipse, Christiani Auditores, qui eò difficilius vincitur, & in majora immittit pericula, quò subtilior est & magis occultè latet. Nimirum utilitatis amor, in qua pietas; dum se immiscet, quod habet Religio maximè speciosum ac splendidum, prætendit. Etenim, *si pietas*, ut ait Apostolus, *ad omnia utilis est*, quamvis alio prorsus sensu istud dixerit, multò magis pietas, quæ castigata videri amat atque austera. Talis est autem pietas quorundam hominum, quos Augustinus

nus

nus alicubi tam affabrè depinxit ; qui
severitatem quæstui habent, & quorum
sapientia omnis videatur sita in eo, ut se-
veri habeantur. Ego verò, cum pri-
mùm quæstuosam habent severitatem,
nullam esse in iis, nec esse posse, con-
tendo. Quoniam nullæ res magis dis-
junctæ ac contrariæ in Evangelicâ mo-
rum doctrinâ, quàm hæc duo, severitas
& utilitatis studium.

Id ipsum cognoscere licet ex Pharisæis,
quorum plausibile exemplum, eò ad
movendum accommodatius est, quòd
supremus omnium Magister Christus,
cum sæpius illud oculis nostris subjecit,
nostræ quodammodo consecravit institu-
tioni. Quid erat illis sanctius in spe-
ciem, & ab omni vitæ jucunditate ac
commoditate remotius ; fuit id sectæ ip-
sorum proprium. Nec admiratione ca-
ret, quod notat Hieronymus, Christum
Servatorem, qui nihil nisi sapientia,
mansuetudo ac benignitas erat, multo
majore indignatione, zeloque amariore
in Pharisaicam illam severitatem, quàm
in publicanorum ac meretricum ma-
ximè detestanda flagitia invecum
esse.

Quid deerat Pharisæis ut severi es-
sent ? imò quid non deerat, responderet
Bernardus ? mendax inerat severitatis

umbra, non res ipsa, ne dum illius ingenium ac proprietates. Quoniam externa severitatis munera eò tantum obibant, ut illius fructus perciperent atque compendia: hoc est, quoniam homines erant mercenarii, minimis in legibus præposterè Religiosi, ut certa ac stabili permaneret vilis, quo ducebantur, lucri & quæstus possessio; ut eò pervenirent quò spectabant: ut cupiditatem explerent suam: ut influerent in universorum animos: ut imperium haberent non in personas duntaxat, sed & in bona ipsa, quod exprobrat ipsis Christus; in bona, inquam, quarumdam præsertim viduarum, quæ falsâ sanctitatis opinione occupatæ, domesticas opes exhauriebant, ut immanem ipsorum avaritiam explerent. *Vae vobis quia comeditis domos viduarum.* in iis quippe omnibus quæ sunt ab Evangelistis notata, insistere solebat Christus, ut illos, si superis placer, Judææ sapientes merito pudore afficeret; nunquam impostoribus illis parcens, imò necessarium judicans, quasi detractâ personâ, ipsorum errores ac vitia proferre in lucem, ratus nihil magis doctrinæ suæ contrarium, quàm acer ille propriæ utilitatis amor, affumulatæ severitatis velo obductus.

Matth. 23.

igitur ut cœlestem hanc morum doctrinam nobis accommodemus, Auditores, si eandem (quod DEUS avertat) viam instamus, & in ipso sinu Ecclesiæ, cujus fidem ac cultum profiteamur, Pharisaïs similes nos esse, mores nostri factaque ipsa convincant; (rem non ponimus impossibilem; Paulus enim qui impendentes Ecclesiæ procellas ac mala animo providebat, Timotheum admonet, venturum aliquando tempus, quo tempore homines exorientur adeò *mente & corde corrupti ut existimet quæstum esse pietatem.* Istuc utique Paulus prædixit, Auditores Christiani, atque utinam sæculum hoc nostrum non sit unum ex illis, quæ designant Apostoli verba!) si eveniat, inquam, ut dum sanctâ Evangelii severitate abutimur, scandalum, quod tanto ante deploravit Apostolus, moribus, nostris repræsentemus; si jis rebus fortasse destituti, quibus homines nituntur ad gloriam, præsidia ad eam petamus è sanctiore in speciem vitæ instituto; si viâ illâ fors & fortuna stabilis, si amicitia, si patrocina quaerantur; si illo vivendi ritû occultentur spes atque consilia, quæ suis se temporibus tandem aperiant: adeò ut fucatus ille omnis severæ pietatis nitor, ad arcanam tantùm spectet rei cujuspiam molitionem, ad transigendum susceptum negotium; ad hunc

1. Timot. 6.

D d s

&

& illam suas in partes pelliciendam; uno verbo ad societatem hanc, ad fœdum hoc, quod Apostolus exhorruit, commercium fovendum; *existimantium questum esse pietatem*; quis inibi ullum inesse dixerit Christianæ hujus severitatis vestigium, cujus est perfectos nos efficere, perfectos efficere sicut *Pater ipse Cælestis est perfectus*. Qui ita judicat, Auditores Christiani, longè perfectò secus judicat quàm oportet, fucùmque ipsi sibi facere velle videtur. Eum in locum si res nostra redierunt, non habet nos in discipulis suis Christus Seryator. Illa emolumentorum suorum studiosa severitas, perniciosissima est, & Christiano cuique maximè timenda morum solutio; nec alium ex eà fructum sperare nos oportet, nisi, ut postquam, illis adjumento, odiosam coram hominibus, aut ludicram, ad breve tempus, gesserimus personam, pudoris apud DEum & ignominia seges & materia nobis fiat.

At non deest ardor ac studium tuendæ disciplinae; quin & elucet illud nonnunquam, dum mundanæ licentiæ palam ac generosè obsistitur. En alius error, inquit Augustinus, in quem incurritur; vehementer enim ille disciplinae ardor tam laudabilis, tamque necessarius aliunde, facilis est in circulis, in libris, in suggestu,

stu. His finibus circumscriptus, non incommodo est, sed honori; eoque res rediit, ut vel impietas ipsa huic assuescat sermoni, quoniam ita loquendi mos invaluit, eique impunè nihil non agere licet, cujus vana mendaxque oratio priscam redolet severitatem.

Quot arte illa hypocritæ, humano generi dum vafre imponunt, collectam sanctimoniam famam diu tenuere? quot flagitiis coopertos de Ecclesiastica reformatione ac morum censurâ loquentes audias non indifertè? adeò vulgare est imposturæ genus, neminem ut illa jam fallat. Sed ne politicam illam mundanorum, hoc est, impiorum hominum artem penitus introspiciamus, vultis nosse, Auditores, an ardor iste tam acer ac vehemens in speciem, sincerus germanusque sit in nobis Evangelicæ severitatis fructus? illum æstimemus ex nobismetipsis, ex nostra vivendi ratione. Dum ita loquimur, hoc est dum in familiari congressu severiora Christianæ legis placita laudamus plene, sumusne ad res nostras minus attentum? sumusne persequendi juris nostri minus avidi? sumus in distribuendo cuique quod suum est, iudices magis æqui? sumus paratiores ad remittendum aliis quod Christiana charitas tam sæpe, quod pax, quod officii, quod honestatis ipsius leges à

no.

nobis exigunt ? sumus à profanis illis
 consiliis, quæ, quod est in divino cultu
 sanctius, infestare solent, magis alieni ?
 en quippe, Auditores, eâ in re, si fas est
 ita loqui, lydius lapis. Sed enim ex illo
 probari non sustinet fucatus ille mendax-
 que severitatis zelus. Verbis exaggeramus
 Christianæ Religionis sanctitatem,
 neque istud est propriè quod damnandum
 censeo; verùm quo tempore tam rigidas
 sententias pronunciamus, si res agitanda
 quæpiam, si transigenda controversia, si
 collocanda pecunia, si restituendum alienum,
 si Ecclesiasticum aliquod beneficium
 servandum aut negotiandum, & quando
 beneficii mentio facta est, si frangendi
 conscientiæ stimuli, quibus meritò pun-
 gimur ob plura simul possessa, præter fas,
 Ecclesiastica beneficia, ob longam ab iis
 absentiam, ob ipsorum permutationem,
 ob impensos, aut potius, ob profanatos
 eorundem redditus, tunc enimvero ea faci-
 mus, quæ vulgus hominum assolet, &
 nonnunquam pejora. Quamobrem ?
 quoniam tunc aguntur utilitates nostræ,
 Theologi illi faciles & commodi, quos
 æquo ferre animo vix poteramus, non
 tam odiosi jam apparent; ipsorum opinio-
 nes, dum eas propriùs excutimus, sanæ
 videntur, & quamquam damnatas cen-
 ties a nobis, in aliena causa, rationi valde

de consonas judicamus in nostrâ. Itavidelicet hominum in perniciem ingeniosus est parvus ille sui ipsius amor : ita illorum animos occupat, ita corrumpit.

Scio, Christiani Auditores, non deesse nobis industriam, ad probandam aliis in eo ipso Religionem nostram ; & postquam Christianæ severitatis partes sumus amplexi, si quis casus gravior inciderit, ut repugnare commodis nostris severitas illa videatur, in quo, quid acturi tandem simus, homines expectant, parati summo jure agere nobiscum, scio, inquam, in eo casu tam lubrico, artem ad famam incolumem tenendam nobis non deesse. Quapropter eam in opinionem, quæ nostræ favet cupiditati, non concedi continuo ; quin potius tristem à nobis ipsis, in nosmetipsos, sententiam ferri ; amicas familiarium ac propinquorum objurgationes ferendas haud semel, priusquam adduci nos patiamur ad rigorem illum mitigandum ; nec ullum esse Doctorem cujus responsa ac decreta non exquiramus. Atenim cum video commœdiam illam omnem eò tandem evadere, ut magno id paratu fiat atque pompâ, quod fit haud cunctanter ab solutioris doctrinæ hominibus, nec fiat fortasse ab eo, qui vulgarem mundanæ vitæ teneat cursum, tamen si ardenti illo careat severioris disciplinæ zelo, non
pos-

possum profectò, Auditores, non possum
 quin humanæ fortis calamitatem, men-
 tisque nostræ imbecillitatem valde deplo-
 rem. Nimirum postulabat eo in casu
 Christiana severitas, ut omisâ cautione
 & anxietate illâ tantâ, inconsultis tot au-
 toribus, non auditis tot consiliariis, fige-
 res anchoram in præcipuo opinionis tuæ
 capite; hæreses firmiter in eo; quod ta-
 tius meliusque bona fide judicaveras; fa-
 ceres sincerè illud ipsum quod exigeres ab
 aliis; uno verbo, utilitatem ac quæstum
 illum omitteres, qui re ipsa cùm Christia-
 næ fidei legibus non rectè consistit. Ve-
 rùm ubi nunc extant ejusmodi severitatis
 exempla? hinc æstimanda tamen illa est,
 hinc metienda. Sic ubi enim Christianum
 hominem audio nihil præter arctam cre-
 pantem Evangelii viam, suisque nihilo se-
 cius servientem utilitatibus, doctrinam
 suam editis miraculis confirmet, valere
 eum jubeo. Fundat oracula, non mo-
 veor, utilitates negligat suas, victorem
 victus sequor.

Denique dixi, ne ipsum quidem priva-
 tum quatumdam utilitatum contemp-
 tum satis esse. Quamobrem? id ab Au-
 gustino est annotatum; quoniam facile u-
 tilitas omittitur alterius utilitatis causâ.
 Quemadmodum Philosopho illi facile
 fuit,

fuit, Platonis fastum calcare majore alio ac minus ferendo fastu.

Igitur si viam illam monstratam à Christo, & quæ Electorum est, ingredi volumus; noster ille utilitatum contemptus generalis, plenus, sincerusque sit oportet. Generalis, ut ad DEI famulatum cum accedis, DEUM unum cogites, DEUM unum spectes. An nonis est dignus ad quem ita accedas? plenus, non conditione ullâ, non cancellis ullis circumscriptus. Hoc enim potissimum loco valere debet illud, *aut omnia aut nihil*; minimaque privatae utilitatis curâ, spectatissima pietatis fulgor hebetatur, meritum adimitur. Sincerus atque adeo artis illius immunis, qua utilitatem effugimus, eam ut certius consequamur, qua omittimus, ut commodius retineamus; qua probri vitandi causâ, propriae utilitatis odium fictum & simulatum ostendimus, cum illam sequimur perquam studiosè; lingua enim nulla est, inquit Augustinus, quam non calleat propriae utilitatis amor, persona nulla quam non gerat, etiam rerum suarum temporis. Sed quis fallere possit DEUM? imò quæ prudentia tanta, ut hominibus ipsis fucum faciat?

En primus, Auditores Christiani, Evangelicæ severitatis veluti character;
 hac

hac via ascendit ad perfectionis cul-
 men. Quandiu eâ ivère Christiani, hoc
 est, quandiu privatae utilitatis amor; eâ
 est exclusus, Christianae fidei sanctitas
 pura & illibata permansit. Ubi sumus eâ
 primùm egressi, deflorescere sensim Reli-
 gionis animus, nos à Doctore Christo de-
 generare. Eam ob rem felicia illa veteris
 Ecclesiae tempora satis requirere non pos-
 sumus nec satis optare, ut ea tandem re-
 nascantur. Nulla tunc Christianis pro-
 pria erat ac privata possessio. Sedenim
 ubi *meum ac tuum* distingui cœptum est;
 ubi insonuit verbum, quemadmodum
 Chrysostomus loquitur, frigidum illud
 quidem, sed quod frigore illo suo tantum
 incendium excitare solet in mortalium a-
 nimis, possum ire Christianae sanctitas re-
 tro sublapsa; corrumpi humani mores,
 penitusque depravari. Nimirum dum
 nostrum quæsivimus, didicimus alienum
 nancisci; alienum nacti, fecimus no-
 strum. Hinc tot diffidia, iniquae lites,
 doli mali, concussiones, vexationes,
 bonorum usurpationes passim enatae. Hinc
 in *sanctuarium* ipsum tot illapsi abusus; ac
 deò ut Christianis exprobrari merito jam
 possit, quod gentilibus olim Tertullianus,
 deorum majestatem privatis cujusque com-
 modis apud ipsos servire. *Apud vos ma-
 jestas quaestuarium efficitur.* Hinc simoniae
 pal.

1. Petr. 5.

modis apud ipsos servire.

Apud vos ma-
 jestas quaestuarium efficitur. Hinc simoniae
 pal.

palliatæ ac simulatæ ; permutationes si-
 moniâ ipsâ sordidiores ; largitiones gra-
 tuitæ ; seu potius præmia & fructus offi-
 ciorum ; tributa ac pensiones ; è benefi-
 cijs Ecclesiasticis nunquam possessis ; per-
 ceptæ. Hinc patrimonij Christi in præ-
 tiosam suppellestem ; in equestrem pe-
 destremque comitatum effusi ac dissipati ;
 fructus. *Hinc dominandi in clero insatia-*
bilis cupiditas ; dum se in Ecclesiæ ministe-
ria quisque immittit atque intrudit ; ut
habeat in quos superbum exerceat im-
perium. Quibus malis effectum est ; ut in
contemptum ; in odium ; in atroces hære-
ticorum calumnias eadem incurretet Ec-
clesia.

1. Pet. 3.

Zelum nostrum hodiernâ die exsuscite-
 mus ; Auditores ; animo simus magis ;
 defæcato ; minusque terrestri. Mitta-
 mus proloqui tot præclara vivendi præce-
 pta ; ad rem ipsam veniamus. Primum
 omnium vincula solvamus ; quibus pectus
 nostrum tenetur. Hoc si fecerimus ; DEI
 gloriam promovebimus haud dubiè ; sa-
 cem alijs præferemus ad virtutem ; Eccle-
 siæ hostibus impium os occludemus ; au-
 deo dicere ; nihil nos inde damni factu-
 ros ; pietate quippe contentum esse ; au-
 tore Apostolo ; maximæ sunt certissimæ-
 que divitiæ. *Questus magnus pietas cum*
sufficiencia. Eâ si contenti non sumus : si

1. Tim. 6.

R. P. Bourd. Adv.

E e

præ-

præter illam optamus quidpiam, & per sacrilegij cujusdam genus, spiritalibus ac cœlestibus profana permiscemus atque terrestria, permissionem illam DEUS execratur, homines ipsi despiciatui habent. DEUM unum attendamus, DEUM unum spectemus, satis erit nobis DEUS. *Cum sufficientiâ.* Cur non sit satis? satis est cœlestium omnium concilio; satis est ipse sibi. An est nobis magis amplum pectus, quàm tot beatis supernæ civitatis incolis, quàm ipsimet rerum omnium molitori DEO? *quid mihi est in cœlo, Domine DEUS, & à te quid volui super terram?* ac si meus es, quid est quod amplius exoptem? ita loquebatur Propheta, cui DEUS erat rerum omnium loco. Aspirabat ille quidem ad mercedem; eam efflagitabat, eam requirebat. Sedenim quid erat merces illa nisi DEUS ipse? severitas Christiana, non propriæ solùm utilitatis contemptrix, sed & humilis sit oportet, quod ut ostendam, proximè sequitur.

PARS II. **Q**uemadmodum pulcherrimis fructibus vermes innascuntur, inquit Augustinus, ita excellentissimis virtutibus adhærescit superbia. Quod enim est vermis frugibus, quas sensim arrodit, hoc superbia virtutibus, præsertim Christianis, quas

quas inficit. Nihil est utique, giudice
 DEO, Evangelicâ illâ severitate, qua de
 loquor, perfectius, si modò ritè intelliga-
 tur, & exerceatur sanctè. Fructus nul-
 lus, quem quidem Christiana Religio edi-
 derit ex sese, saporis magis exquisiti,
 magisque divini. Fatendum tamen,
 nullum vitiosi sui ipsius amoris corruptelâ,
 honorificæque de seipso opinionis valde
 lubricæ tentationi magis obnoxium esse;
 unde fit, ut cum caveris tibi à cæteris om-
 nibus à temetipso admodum difficilè ca-
 veas. Ita se res habet, & agnoscere nos
 æquum est, non sine pudore, rarò repe-
 riuntur in hac, quam videmus, sæculi li-
 centia, solutioris osores disciplinæ, qui
 ut Christus præcipit, severius in se ani-
 madvertant. Verum enim vero, quod pu-
 dorem nobis injiciat necesse est multò ma-
 jorem, nihilò rarius fortasse reperias hac
 ætate nostrâ, vel in ijs ipsis qui sibi minus
 indulgent, quos vana subinde gloria non
 titillet, sintque animo verè *humiles &*
corde. Humilem tamen esse, ait Bernar-
 dus, ac sibi severum ipsi, duo sunt apud
 Christum jugata inter se atque connexa.
 Et, si privatæ nostræ experientiæ fidem
 adhibuerimus, in sinceræ humilitatis
 exercitio, veram deprehendemus, ac
 necessariam severitatem positam esse
 Igi-

Matth. 23.

E c 2

Igi-

X
 Matth. 7.

Igitur, quid si, per deplorandam cecitatem, alterum ab altero divellamus? quid si, portum illum dum spectamus, ad quem sumus his verbis invitati, *intrato per angustam portam*, in periculosum illum blandientis gloriolæ, superbæque præsumptionis scopulum illidamus? meum est, Auditores Christiani, vobis illum procul ostendere, vestrum exhorrescere, vestrum declinare; vobisque ac mihi malè sit, si dolosam illam Dæmonis artem agnoscere, si agnitam vitare, pro virili parte, non studemus.

Dixi autem, atque ut ad Phariseos sponte nos revocat concionis argumentum, idem est iterandum necessariò, si Christus eo consilio factus homo est, ut hominum mores emendaret in melius, austeriorisque vitæ vexillum (sic mihi fas ita loqui) erigeret, quid mirum, si nihil prius habuit, quàm ut apertum bellum indiceret piæ illi, si superis placet, ac Religiosæ nationi, qua non erat, vulgi opinione, magis severis, magisque austeris vitæ rationibus. Ut congruerent facta cum cœlesti, qua sungebatur, legatione, Evangelicisque placitis, quæ tradebat, debuit ita illos tractare. Agnovit videlicet latentes sub speciosæ severitatis larvâ superbos spiritus; habuitque ex eo pro injustis paternæ gloriæ raptoribus.

Hinc

Hinc acre illud assiduūque bellum. Habitus eorum omnis ac species pietatem spirabat; in externā ac rigidā legis observatione videri amabant anxie Religiosi. De reliquo, præclarā, quam de se, suisque virtutibus imbibent, opinione, adeo inflati, ut quidquid ijs boni inesset, sibi tribuerent arroganter. Qui se circumspiciebant magnificè, gaudebantque spectantium oculos in se convertere, velut in justos, in perfectos, & irreprehensos viros; *qui in se confidebant tanquam* Luc. 18.

Iusti. Hinc, quasi pro jure suo, ceteros mortales aspernari, vitæ sanctimoniam ac perfectionem omnem apud se solos sitam credere, eam unam approbare & laudare.

Ibid.

Aspernabantur ceteros. Inde est, quod, citra ingenuum pudorem, non superbo solum discrimine, sed & insanā, quā sibi arrogabant, prærogativā, gloriabantur; ut grates DEO etiam agere non dubitarent, quod ab aliorum omnium moribus sui ipsorum mores quā longissimè distarent. *Gratias tibi ago, quia non* Luc. 18.

sum sicut ceteri hominum. Quin & in ipsis humilitatis exercitijs, in ipsis pœnitentiæ laboribus falsam illi gloriam aucupabantur, dum longā se conficiebant inediā, ut jejunijs operam dare viderentur; dum nativum colorem exterminabant, ut fi-

E c 3

dem

Matth. 6.

dem sibi ac reverentiam populorum exanguis oris pallore, conciliarent. *Exterminant facies suas ut appareant jejunantes.* Eo vitæ ac doctrinæ rigidioris obtentu, magistrum nomen & magisterium ipsum dum sibi ubique vindicabant, ambitionem explebant suam; & *vocari ab hominibus Rabbi;*

Matth. 23.

nulloque alio, quam vitæ in speciem emendationis, titulo, subnixi, quasi pro suo jure, primas passim occupabant sedes. *Amant autem primos recubitus in canis, & primas Cathedras in Synagogis.*

Ibid.

His quippe coloribus eos Christus ipse descripsit, nihil ut in Evangelio expressius sit imagine illâ, quam, ad suimet notitiam habendam, intruere quemque voluit, attentiusque spectare. Hæc autem omnia, inquit Augustinus, consistere profusus nequeunt cum Evangelicâ severitate, qualem Christus informabat, & volebat inter homines constitutam. Atque ob id ipsum contra fastosam doctorum illorum severitatem tantâ egit zeli vehementiâ. At, si fastum illum ferre non potuit in Pharisæis, quâ feret in nobis? istuc ipsum pulchrè est à Gregorio Papâ notatum. Si severitatem illam, superbiæ tabo vitiatam, atque corruptam, palam & apertè coarguit in hominibus non suis, & divinâ ejus doctrinâ nunquam imbutis, quid vide-

dea.

deatur in Christianis, qui, ut Zeno Veronensis loquitur, ipsius humilitatis discipuli sunt, ejusdemque imitatores & æmulos esse oportet? atque hoc aliud est mali genus, Auditores, quod summo studio vitare jubemur his verbis. *Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis.* Neque enim existimandum, speciosam illam ac splendidam severitatem, damnatam toties à Christo, inane quoddam esse simulachrum, quod Evangelica lex planè discussit. Existit illa etiam num in terris, atque utinam, quæ Phariseorum olim propria labes fuit, non sit ad nos infelici-ter transmissa. Ea est enim reapse sors hominis calamitosa. Ut is mera vanitas est, imò *nihilum* ex sese, ita originem illam vel ipsæ redolent ejus virtutes. Atque ut superbia pars quædam est, ut ita loquar, subtilior, tam altè insiti amoris, quo se quisque prosequitur, tristi quodam fato, non in ea solùm se immittit in quibus amare quodammodo liceat nosmetipsos, sed & in odium ipsum nostri, in abnegationem ipsam nostri, in voluntarias etiam peccatorum pœnas, quas divino nobis irrogamus instinctu. Vix rectoris cujusdam vitæ curriculum sumus ingressi, cum tartareus ille superbiæ signifer nos

Matth. 6.

Psal. 37.

adoritur. Exinde, ni cavemus nosmet-
 ipsos, qui sumus statim obliviscimur.
 Jam videmur nobis inferiorem hanc mun-
 di plagam deseruisse videmur singulariter
 electi à DEO, singulariter ab eo diligi.
 Nobismetipsi nunquam non placemus,
 parati semper nos, nostraque omnia tol-
 lere ad cœlum, ut DEO videlicet sua, per
 nos, laus tribuatur. Non quod, in
 multis, Christianam non præferamus de-
 missionem; sed eam, quæ, ut ait Hie-
 ronymus, in damni ullius periculum non
 venit. Demissionem, quæ honoris cu-
 pida est, & illius adipiscendi certa. De-
 missionem, quæ laudis illicium est, &
 qua se superbiâ ipsa exornat. Peccato-
 res ultro nos agnoscimus, ac confitemur
 ipsi universè; aliqua privatim in re pec-
 catum à se, quis fateatur? crederes satis
 hoc esse quòd vitam profitearis austerio-
 rem, te ut magnificè circumspicias,
 proprio iudicio stes obstinatè, tuarum
 immodicus sis opinionum admirator.
 Inde fit, ut de te uno, vel imprudens
 & incogitans, sermonem habeas, in te
 uno bona perspicias, cætera omnia ex
 te semper uno metiare; & quamquam
 multiformis DEI gratia vias habeat
 omnino diversas, quæis homines eò-
 dem deducat, eam unam approbes
 quam

quam sequaris, ac, per mentis, sibi
 praesidentis, angustiam omnia studeas,
 si in te sitam sit, ad tuam vivendi ratio-
 nem revocare. Quoniam autem eò non
 libenter omnium voluntates inclinant,
 miseret te omnium, miseret, inquam,
 non ex tenero & charitatis pleno affe-
 ctu, sed ex fastidiosa & contemptrice mise-
 ricordia. Quod palato tuo non sapit,
 videtur DEO exosum; perijsse reris alios
 omnes, fanatici hominis exemplo, de
 quo Bernardus, qui nescio quibus ver-
 borum praestigijs, indoctæ persuaserat
 simplicique plebeculæ, etiam post obi-
 tam à Christo mortem, fermè nemini
 ad salutem aditum patere, omnesque
 caelesti misericordiae divitias ijs unis de-
 stinatas, qui novi doctoris placita pro-
 nis auribus admitterent; hoc est, qui
 stultè sibi fucum ab eo fieri paterentur.
*Qui nescio qua arte (digna sunt verba
 quæ notentur) persuaserat populo stul-
 to & insipienti, etiam post Christi effusum
 sanguinem, totum mundum perditum iri;
 & ad solos, quos decipiebat, totas mise-
 rationum DEI divitias, & universitatis
 gratiam pervenisse.* Quoties sunt, sæcu-
 lis consequentibus, eodem errore homi-
 nes decepti? induitur libenter Christia-
 nae severitatis jugum, modò tamen ho-
 norificum sit. Fit cum mundo divortium,

Bernard.

Ee s

sed

sed mundo ipso teste ; ac si premendum
 silentio facinus credatur , haud scio , an
 animus desit ad audendum. Voluptates
 abdicantur , quas damnat Religio Chri-
 stiana , sed abdicationis gloriã pascit se
 mens ac fulcit. Amputatur luxuries ve-
 stium , at sibi indulgetur , non secus ,
 aut etiam magis , quàm sibi mundo ad-
 dictissimus quisque indulgeat. Forma
 negligitur , at mentis acies ac iudicium
 fit pluris , quàm res quævis alia. Sum-
 ptus minuitur , abstinetur , bellum indi-
 citur sibi in occulto , at brevi perficitur ,
 palam ut fiant , quæ sunt occulta ; nec
 desunt artes innumerae , quibus benefa-
 cta illa , salvo etiam decore , per om-
 nium ora vulgentur. Inde in his infini-
 tisque alijs rebus amatur quidquid est
 singulare. Cur ? quoniam , quod sin-
 gulare est , magnam habet admirationem ,
 qua humana vanitas mirificè capitur.
 Quanta quanta est Evangelica perfectio ,
 si ad simplices vulgarésque vias accom-
 modata sit , nihil habeat quod afficiat.
 Si quid existit insolentis & novi , sta-
 tim eò concurritur , ut ad maximum in-
 citamentum pietatis ; & , cum Augusti-
 no redire cogitans ad bonam frugem ,
 nihil antiquius habuerit , quàm ut pom-
 pam ac strepitum vitaret , *ne conversa ,*
inquit , in factum meum , intuentium ora di-
cerent,

Confess. l. 9.
c. 2.

serent, quod quasi appetiissent magnus videri;
nos contra, & sapientiâ longè dispari,
in ipso etiam penitentiaë rigore, va-
num, quo præstringimur, quærimus splen-
dorem. Satis est certo quodam severio-
ris disciplinaë ac morum reformationis
zelo agamur, nobis ut arrogemus pote-
statem quacunque de re judicandi; ut
imperium usurpemus neque à DEO, ne-
que ab hominibus concessum, idque ad
eos fortasse comprimendos, à quibus si-
mus potiori jure comprimendi. In Sa-
cerdotes ipsos censoriam severitatem di-
stringet homo laicus. Insurget ille in mo-
nachos, collapsam emendaturus discipli-
nam. Leges illa præscribet & modum
vivendi nescio quibusnam. Atque hæc
omnia, quoniam eorum quisque non per-
spicit, pietatis obtentu, dominatum in
alios affectari. Quin & illa, ut jam di-
xi, præsumptio sæpe degenerat, & in
ambitionem vertitur. Credas doctrinæ
severitatem, gradum esse ad altiora, &
si modò illâ appositè utaris, virtutes om-
nes per illam suppleri. Ut pharisæi, ad
primas olim in Synagogis sedes occu-
pandas, ita nunc eâ multi abutuntur ad
amplissimos Ecclesiæ gradus obtinendos.
Quis enim non dicat fuisse Christo pro-
positum, in sapientium illorum, ut qui-
dem habebantur, personâ, vitiâ omnia,
erro-

erro-

errorésque omnes , qui nunc vigent,
 oculis nostris subijcere ; & cui mirum non
 accidat , quæ tunc ipsis crimini daban-
 tur , eadem nunc inter Christianos , re-
 quidem ipsa spectari ? contendo autem ,
 fermentum illud , illum animi tumorem ,
 Christianæ severitatis meritum omne non
 corrumpere modò , sed & ejusdem velu-
 ti substantiam prorsus convellere. Meri-
 tum corrumpere haud dubium opinor est ;
 quid enim meriti colligat is , cui super-
 bia dominatur ? qua fronte Paulinum il-
 lud usurpet , *reposita est mihi corona ju-
 stitiæ* ? quidni enim respondeat DEUS pro
 jure suo , *recepisti mercedem tuam*. Promit-
 tis tibi ipse mercedem , nec attendis , jam
 acceptam , aut potius datam tibi à remeti-
 so ? volebas explere cupiditatem tuam. Vo-
 lebas tui ipsius amori indulgere impensius.
 Et , qua in re non indulxisti ? qua in re te
 non amasti ? qua in re tacitè tibi non plausi-
 sti ? itaque *recepisti mercedem tuam*. Nihil
 amplius tibi est à me expectandum , præter
 debitas vanitati ac superbiæ tuæ pœnas. At
 in nomine tuo asperas inij vivendi vias.
 Meo in nomine ? dic in tuo. Etenim no-
 men tuum , tuo , vel aliorum studio , ma-
 gis celebratum est , magis laudatum : no-
 minis autem mei inde imminuta gloria
 est , tantum abest ut aliquid receperit
 incrementi.

2. Tim. 4.

Matth. 6.

Ex

Ex quibus consequens est, Christiani
Auditores, nullum ex eâ severitate fru-
ctum ac meritum percipi posse. Addo,
nullam tunc veram esse severitatem, su-
perbia naturam illius universam destruen-
te. Causa est in promptu. Quoniam
vera ac Christiana severitas in eò po-
nenda, ut vim sibi quisque inserat, ut
vitiosâ naturâ ut pravo sui ipsius amorî
fortiter obluetur. Id autem omne quod
superbiâ nostrâ blanditur, vitiosâ item
naturâ blanditur; ei autem obsequimur,
ei indulgemus, eam pascimus ijs om-
nibus, quæ sapiunt ipsi vel maximè, ne-
dum ipsam coercemus. Et verò nulla est
tam laboriosa; tamque aspera vivendi
ratio, quæ non dulcescat cogitanti, fo-
te, si viam illam sequatur, nomen ut
inclarescat futurum, celebretur hominum
sermone, in honore sit apud omnes.
Nullo ad id opus est Cælestis gratiæ præ-
sidio. Natura ad id sola sufficit hinc,
inquit Chrysostomus, (atque hæc sen-
tentia valde gravis ac solida semper vi-
sa mihi est) multò leviora sunt ac fa-
cilia, quæ, præter imperata, fiunt
à nobis, quàm imperata ipsa; & est ma-
ximè vulgaris, vel inter eos, qui pie-
tati addictissimi sunt, error, ut omis-
sis DEI præceptis, in ijs quæ suadentur,
& præceptis oneribus superaddi possunt,
sunt

sint anxie religiosi. Qui ita? quoniam
præter solitum pensum, gloriosum est
agere quidpiam, & gloria ducimur qua
nihil non facile fit & expeditum. Contra
verò qui officio fungitur, spes ei laudis nul-
la alia subest, quàm quæ servos inutiles ma-
nex. *Servi inutiles sumus, quod debuimus
facere fecimus.*

Luc. 7.

Quanam ergo vera ac Christianorum
propria austeritas? (istuc, quæso, perci-
pите; Auditores, &, ne unquam vobis
ex animo defluat, cavete.) In eo posi-
ta est Evangelica severitas, ut summa si-
mus animi demissione: ut nobis ipsi e-
vilescamus; ut nostri ipsorum inanes si-
mus & vacui; ut in nos, nostraque,
mentis aciem non reflectamus tam cre-
bro; ut mortuis similes, non afficiamur;
certè nullo teneamur honoris & gloria
studio; ut, DEO volente, æquo animo
deprimi nos sinamus atque contemni.
Evangelica severitas in eo posita est, ut
abjectionem, ut contemptum, ut late-
bras amemus, dum breve illud quidem,
sed grave, Bernardi præceptum sincerè
atque ex animo observamus, *ama nesciri.*
Hæc enim refugit, hæc horret natura
cogitare. Jacobo deinceps in omnium
oblivione: de me sermo jam nullus erit,
actionum mearum DEUM testem unicum
habebo. Qui sum, aut quid agam, ignora-
bitur.

bitur. Quoniam autem ipsa etiam Christiana demissio, periculis objicitur haud paucis, si implicari eam contingat certo aliquo genere cursuque vivendi, cujus perfectio omnis, tametsi sancta aliunde insigne quiddam praefert ac prope singulare; vera Christianorum demissio, ea praesertim quae vanitati obnoxius convenit, in eo saepe sita est, vias ut teneant vulgares ac tritas, atque ijs operibus insistant obscuro, quae clariore positi loco splendidius obirent, Viam illam pervulgatam cum eris ingressus, jacebis in omnium oblivione: tanto melius. Quid enim tibi optatius fuerit? viam illam pervulgatam cum eris ingressus, nulli jam erunt vel levissimarum tuarum actionum admiratores, nulli approbatores appositi atque conducti: sit ita sane: at opera pie a te perfecta, eo tutiore erunt loco, Deoque longe gratiora. Viam illam pervulgatam cum eris ingressus, in perfectorum numerum ac societatem non cooptaberis; tuum nomen velut sepultum erit: recte. Sors quippe illa, ea ipsa est, quam ambire te jubet Apostolus, cum ait, tibi ut Christiano, terrena omnia posthabenda, *vitamque tuam absconditam* Coloss. 3. esse oportere *cum Christo in DEO*. Istuc quidem acerbum videbitur, ut est reapse; at enim per illud ipsum, & in eo ipso, tibi

tibi sese ; aperiet via illa arctior , qua
ad Christiani hominis propriam sanctita-
tem aditus patet. Fac , Domine , altis-
simas in animis nostris radices agant san-
ctissima illa dogmata. Gratias tibi ago
immortales , *o DEUS cordis mei , quia haec*

Psal. 72.

Matth. 11.

abscondisti à sapientibus & prudentibus.

Non dico profanis mundi duntaxat , &
deterioris sapientiae amatoribus , sed sa-
pientibus , hoc est , superbis Christianae
pietatis cultoribus , qui *in suis cogitatio-*
nibus evanescere. Sed revelasti ea parvulis.

Ibid.

Gratias simul ago , quod ea parvulis pa-
tefacere sis dignatus ; parvulis , inquam ,
qui neque se in contagiosam mundi au-
tam sponte immittunt , nec immittuntur
ab alijs ; quorum virtutes non praedican-
tur tam magnifice ; sed quorum nomina
terrarum incolis ignota , *scripta sunt in*

Luc. 10.

Calis ; quique vias eò rectiores sequuntur
ac tutiores , quò simpliciores sunt & ma-
gis perfulgata. Ita pater quoniam sic pla-
citum fuit ante te. Sed jam finis sit. Se-

Ibid.

veritatem Christianam dixi utilitatis con-
temptricem suae ; dixi esse humilem ; te-
nera charitate praeditam esse , restat ut
ostendam.

PARS. III. NULLAE res magis in speciem inter
se disjunctae atque contrariae viden-
tur , quam charitas & severitas Christia-
na.

na. Charitas enim teste Apostolo, pa-
 tiens est ac benigna: omnia tegit, om-
 nia suffert, omnia sustinet. *1. Cor. 13.* Contra verò
 severitatis est, nihil condonare, nihil
 sufferre, nusquam obsequi, nusquam in-
 dulgere. In suis esse opinionibus obsti-
 natum, ac flecti nescium, rigidum in
 omni vitæ ratione. Quæ omnia prima
 specie inter sese pugnare videntur. Po-
 nit tamen Christus ut quid certum, Au-
 ditores, res illas tam discrepantes in spe-
 ciem, necesse ac jugari inter sese posse;
 ipsiusque Evangelium legenti paulò atten-
 tius, vix apparet, in quam ex geminis
 illis virtutibus, magis inclinet ille atque
 propendat; alteram enim ab altera nun-
 quam sejungit; hanc sine illa repudiat,
 ex utraque pariter Evangelicam suam le-
 gem componens ac veluti coagmentans
 Quæ ea autem inter se conciliari possint?
 nihil facilius, Auditores, nihil expedi-
 tius in Evangelica morum doctrina pau-
 lum versato. Res attentius consideremus,
 & ex earum dissimilitudine ac discrepan-
 tiâ facile intelligemus, quod pugnare
 videtur, illud ipsum esse, ex quo mira-
 bilis ille doctrinæ Evangelicæ veluti con-
 centus & harmonia existit. Et verò, in-
 quit Augustinus, qui nodum hunc diso-
 luit, nunquam Christus severos aliis nos
 esse voluit sed nobis; neque charitatem,
 R. P. Bourd. Adv. F f qua

qua de agitur, hoc est, mansuetudinem ac benignitatem in nosmet, sed in alios exercere. Caritas autem in alios, & severitas in se ipsum, duo sunt Christianorum officia, quæ ad fœdus & concordiam sponte veniunt, bellæque conspirant in unum; tantùm abest ut inter se dissideant atque discordent. Constat quippe, vel unum charitatis erga fratres præceptum, postulare, ut severi simus in nosmetipsos; & quotidianâ patere experientiâ, frequentiores occasiones ac causas severitatis hujus in nos exercendæ, à charitate in proximum proficisci.

De his porro non loquor, quibus à DEO imperium in homines est datum; multò minus de iis, qui suam aliis curam debent, quales sunt pastores, confessarii & animarum rectores. Non meum est, quod jam alias significavi, leges ipsis præscribere, quas ab iis accipere me præstiterit. In sacris muneribus obeundis severos an indulgentes eos esse oporteat; severitatis an charitatis potior ratio sit habenda; an severitas sine charitate utilis, aut caritas sine severitate efficax esse possit. Sunt hæc totidem quæstionum capita, quæ, ut ad vos non attinent, ita decidere nolim hoc loco. De privatis hominibus loquor, prout rem
habent

habent cum privatis aliis, fortis & conditionis ejusdem; ac dico, quod vestra meaque valde interest assidue meditari, charitatem, quam proximo debemus, longè copiosissimam, maximèque necessariam, severitatis illius in nosmet exercendæ, materiam esse. Quamobrem? potest hoc vocari in dubium, post traditam, ab Apostolo Paulo excellentem illam Christianæ charitatis formam? experientiâ præsertim comprobante, cujus operæ & laboris sit, in quotidiano usu ac consuetudine, alios aliis debita charitatis officia præstare. Cum docet Apostolus, eorum, cum quibus rationem habes, defectus ac vitia ferenda esse charitatis; faciendum iis benignè; sublevandas ipsorum calamitates; cum addit charitatem amaram non esse, non irritati facilem; non malefacta malefactis ulcisci, sed patientem esse injuriarum beneficam iis à quibus est laceffita; paratam nihil non perpeti; in vividâ hac & eloquenti descriptione, ecquid aliud docet, quàm salutarem in nosmet severitatem? severitatem, inquam, veram; ea enim omnia ut perficias, quanta tibi vis inferenda? quoties debellandæ pravæ animi affectiones? quoties natura & mores, quoties cupiditates comprimendæ? singula persequamur. Patientem hanc charitatem.

ritatem ut retineas, quid non ferendum?
 in quotidiano convictu, quàm inordina-
 ti hominum quorundam motus ac mo-
 res, ad quos necesse est ut te accom-
 modes atque componas? quàm multa
 partim inofficiosa, partim acerba, par-
 tim etiam injuriosa exorbenda tibi? quo-
 ties repugnantia & naturale quoddam in
 alios odium vincendum; ut prudentem
 hanc & sapientem charitatem exerceas,
 quoties contineas te oportet; quoties cha-
 ritatis studio, tenenda tibi lingua pru-
 riens? quoties dandæ manus, cum li-
 beat magis aggressoris impetum repe-
 lere? quoties quod vituperare aveas,
 excusandum? quoties præoptandum, mi-
 nus ut elegans ac festivus habere in fa-
 milari congressu, quàm ut verbo ullo
 ladas quemquam, aut liberiore joco per-
 stringas? ut charitatem exerceas, sua-
 rum rerum minimè cupidam, quid non
 abjiciendum & conculcandum? quæ non
 omittenda jura? quoties cum facilis sit
 victoria, cedendum, pacis studio, &
 pertinaci adversario obsequendum? ut
 benignam hanc aliis exhibeas charita-
 tem, qui non fluctus irarum componen-
 di? qui non frangendi vindictæ impetus?
 quæ non maleficia, quæ non in-
 juria voluntariâ sunt oblivione conte-
 rendæ? quid est, quæso, Auditores,
 quid

quid est Evangelica severitas , si hoc non est ? date hominem sui amantem , date sibi suisque cupiditatibus oblectari nescium , qui fungatur his aliisque innumeris charitatis muneribus ? qui proximum diligit , iis , quas dixi , conditionibus ? qui sublevet ipsius inopiam , vel cum suo incommodo ? qui se demittat iratum mitigaturus ? qui poterit à se impetrare injuriam ut condonet , ipsum officio ut prævertat , ad munendam reconciliationis viam ? maneat igitur , quam debemus proximo charitatem. Christianæ partem esse severitatis , vel maximè necessariam , ac veluti fundamentum & basim , tantum abest ut ei repugnet & adversetur. Quid autem fit ? percipite , quæso , hoc postremum. Cùm cogitata & facta nostra eo principio metiri nos oporteat , rerum ordinem invertimus. Per incredibilem humanæ mentis perversitatem , quam , ni cavemus , importare solet vitiosus sui ipsius amor , in fratres , nobis non obnoxios , acerbæ severitatis aculeos emittimus , ni nos ipsos , ex humano divinóque jure , aut primùm , aut solùm emittendos. Quò enim illa , in qua nos tantopere amamus , vulgò severitas evadit ? edat in nobis nonnullos fructus , per me quidem licet , ableget & exclu-

dat certas quasdam voluptates & oblecta-
 menta Christiano homine haud satis dig-
 na; per eam etiam si vultis, mente in
 DEUM & salutis curam videamur magis
 erecta ac vigili. Si nos eadem mordos
 nihilominus, si difficiles, si acres alie-
 nae vitae reprehensores, humanaeque so-
 cietati invidios & intolerandos censores
 efficit; si nobis illud eripit charitatis ple-
 num obsequium, sine quo pacem & con-
 cordiam vix ac ne vix quidem retineas;
 si, quoniam severitatem profitemur,
 nihil approbamus, nihil toleramus,
 nihil condonamus, quasi pro jure nostro;
 si severitas illa nostra, in eo tota est, ut
 festucam in fraterno deprehendat oculo,
 ut augeat illam, ut amplificet in trabis
 immensae molem; si quoddam acerbita-
 tis virus immittit in salutates etiam vi-
 riorum reprehensiones; aut, si per Chri-
 stianae charitatis causam, facit illa, ut
 citra modum, inconsulte semper ac te-
 mere alios reprehendamus; si dat nobis
 libertatem ac licentiam aliis obrectandi
 eò periculosiorem, quò videtur hone-
 stior, & zeli speciem aliquam praefert;
 si, pietatis studio, proximi famam
 magis cruento dente laceramus, quam
 maledicentissimi obrectatores, aut impru-
 denter aut malignè; si eò severitas il-
 la valet, ut similitates nostras foveat,
 odium

odium excidet , & vindictæ appetitum
 nulla arte placabilem ; adeò ut , quia,
 aut sumus , aut habemur pii ac religio-
 si , multò alii magis metuant in no-
 stram offensionem incurrere , quàm in al-
 terius cujusvis è profano mortalium vul-
 go , qui ad tantum sanctimonix apicem
 non aspiret. Atenim , si super hæc , o-
 dium ipsum & odium manens , volun-
 tatis alienatio , si contra dicendi studium ,
 fons est & arcanum severitatis profiten-
 dæ principium , hoc enim fieri potest ;
 & quoniam sacri oratoris est Christiano-
 rum emendare vitia , non illa debeo si-
 lentio præterire ; in eos , inquam , abu-
 sus , si severitas nostra degneret , falsa
 illa est ac mendax , meritoque nobis ,
 quod Phariseis , objiciatur , valde curio-
 sos & anxios minimarum legum observa-
 tores nos esse , dum gravissimarum su-
 mus negligentissimi. Est enim charitas
 unum è gravissimis DEI mandatis ; atque
 hoc ipsum est , hypocritæ , inquit Chri-
 stus , Phariseos compellans , quod non
 admodum curatis. Vestra omnis pietas
 minutulis in rebus versatur , in solven-
 dis , verbi causâ , decimis , quæ nec le-
 ge imperantur nec exiguntur à vobis.
Decimatis mentham & anethum , dum *Matth. 23.*
 sanctissima Religionis capita , justitiam
 videlicet ac misericordiam proculcatis.

Ibid.

Reliquistis qua graviora sunt legis misericordiam & iudicium. Lex vos vestra æquos esse vult in ferendis iudiciis, & in proximum maximè iniquas sententias fertis, dum famam ipsius minuitis, laceratis, dum facta omnia damnatis. Lex precipit, ut fratri subsidio veniatis, & non vos in eum hostes suscitatis; novas quotidie in ipsum struitis machinationes; incumbitis in ejus perniciem, tantum abest lapsus ut sublevetis. Sic vos cupiditas & avaritia cæcos reddit; sic camelum voratis, in percolando culice anxie solliciti.

Ea fuit Pharisæorum ratio. Certas quasdam traditiones ac caremonias observabant perquam scrupulosè, suam in iis morum severitatem ponentes, dum sanctissima quæque officia nullo negotio violabant. Ea Religione, ne dicam superstitione, quæ illis erat Sabbati dies, ut maluerint, quod notat Josephus, Jerosolymitanam urbem dedere Romanis, unàque fortunas, libertatem, salutem publicam exponere victorum arbitrio, quàm sacram statæ lucis quietem, disjecti instauracione muri, turbare; eadem tamen Sabbati dies nullam eorum atrocissimam perfidiam, nullam quantumvis nefandam morabatur prodicionem. In Pilati ædes introire nefas ducebant, ne profanæ domus intro-

introire nefas ducebant ne profanæ domus ingressu, quemadmodum narrat Evangelista, *contaminarentur*; dum interea in Christum Dominum conspirare, calumniis appetere innocentem, capitalis iudicii corruptelam moliri non dubitabant. Pii sanè ac religiosi homines, inquit Augustinus, *qui alienigena iudicis prætorio contaminari metuebant, & fratris innocentis sanguinem fundere non timebant.*

70ms. 28.

Quis in eo non agnoscat graphicè expressam sæculi hujus nostri pietatem? videas, quæ centies ad sacram mensam accedat, & in re levissima marito, liberis, propinquis, domesticis nesciat indulgere: quæ voluntariis pœnis corpus castiget, & vim nullam inferat pravæ animi cupiditati; quæ inæquabili morum acerbitate, tristique supercilio familiam turbet universam.

Videas abjectam in genua, murmurantem ante sacrum altare longissimas precatio- num formulas, mox in familiari congressu viperino quemvis dente rodentem.

Quid hoc rei esse dixerò? pietatem Evangelico illo Pharisæo dignam; aut, ut cum Paulo Apostolo loquar, pietatem planè puerilem. Nolite, inquit, fratres, (ita Corinthios is affatur.) Nolite, in jis quæ ad pietatem pertinent, puerorum similes esse.

1. Cor. 1.

Fratres nolite pueri effici sensibus.

Quam in rem valde apposita similitudine

F f r

uti

uti videtur Chysoftomus. Considerate, inquit, puerulum. Domesticam supellectilem fures compilent, paternam hereditatem avertant, domus ipsa incendio deflagret, nihil, his admodum moveretur; crepundia auferas, queis se pueriliter oblectat; Flere continuo videas, ejulare, insolabiliter lamentari. Familiare prorsus ac propè quotidianum malum, Violentur sacratissimæ Charitatis leges. Vix attenditur. Voluntaria quædam intermittantur ultróque suscepta pietatis exercitia: ad sacrum continuo curritur pœnitentiæ tribunal. In Sacerdotis aures, non sine acerbo doloris sensu, piaculum deoneratur. Dicat aliquis, suntne defendenda cuncta hæc prorsus pietatis exercitia? estne incunda nobis via latior? an danda quæpiam severitati laxamenta? ad hæc illud ipsum respondeo quod olim Christus. Non dicebat Pharisæis omittite minutas has leges; sed maximè necessarias primùm observatote. *Hæc oportuit facere & illa non omittere.* Mores utique vestros, Auditores, Christiani, divinam ad legem exigite. Estote, per me licet, severi illius vindices, ad id vos exhortor, nec possum satis, pro rei gravitate, exhortari. Unum caveamus, quod summus ille vitæ interioris magister Salesius monet ne in defendendis exterioribus munimen-

Matth. 23.

nimentis immoremur, dum urbem ipsam
hostis occupat ac tenet. Severitatem in
vobis solidam volo; quod fiet, si com-
pendia & utilitates suas illa non sequatur.
Si Christianæ demissioni, si charitati ad-
hærescet. Hac iter erit ad Evangelicæ
culmen perfectionis, perennemque
cælestis Regni felicitatem.

Amen,

IN